

Lausunto

28.07.2022

Asia: VN/7220/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

KIRJALLINEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI RAJAT YLITTÄVÄSTÄ TERVEYDENHUOLLOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta ja esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annettua lakia. Esityksen mukaan henkilön olisi mahdollista hakeutua tarvitsemaansa hoitoon toiseen EU-valtioon ja hän joutuisi maksamaan hoidosta lähtökohtaisesti samansuuruisen maksun, jonka hän joutuisi maksamaan palvelusta hyvinvointialueella. Kuitenkin tilanteissa, joissa toisessa maassa tapahtunut hoito on kustannuksiltaan suurempaa kuin hyvinvointialueen vastaavan hoidon kustannukset, jäisi hyvinvointialueen kustannuksen ylittävä osuus hoidosta henkilön itsensä maksettavaksi. Henkilön olisi ensin maksettava toisessa maassa tapahtuva hoito itse, minkä jälkeen hänellä olisi mahdollisuus hakea korvausta aiheutuneisiin kustannuksiin. Kustannusten korvaaminen edellyttäisi, että annetun terveystieteellisen palvelun olisi arvoitu olevan henkilölle lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeellinen ja hoito kuuluu suomalaiseen palveluvalikoimaan. Kustannusten korvaaminen edellyttäisi lisäksi, että henkilölle olisi annettu lähete, jos häneltä lain mukaan vaadittaisiin se hänen asioidessaan julkisessa terveydenhuollossa Suomessa.

Lakiesityksen mukaan ihmisen olisi mahdollista hakeutua hoitoon ulkomaille sekä julkisen että yksityisen toimijan hoitoon ja saada tästä edellä mainittu korvaus, sillä esityksen taustalla oleva potilasdirektiivi ei erottele yksityisiä ja julkisia terveydenhuollon palveluiden tuottajia. Jatkossakin silloin kun henkilö hakeutuu Suomessa yksityisen sektorin toimijan hoitoon, voi hän saada hoidosta

Kela-korvauksen. Kela-korvausten määrää voidaan kuitenkin tänä päivänä pitää vähäisenä, ja tällä hetkellä lausuntokierroksella olevassa hallituksen esitysluonnoksessa esitetään leikattavaksi korvauksia lisää. Näin henkilö siis maksaa yleensä Suomessa yksityisellä sektorilla saamastaan hoidostaan huomattavasti julkisen sektorin asiakasmaksua enemmän.

Kuluttajaliitto näkee positiivisena, että lakiesityksessä parannetaan asiakkaan mahdollisuuksia hakeutua hoitoon ulkomaille, kun asiakkaalla on tulevaisuudessa mahdollisuus saada nykyistä enemmän korvausta yhteiskunnalta ulkomaille annetun hoidon kustannuksista. On myös todennäköistä, että ihmiset tulevat tätä mahdollisuutta käyttämään, sillä tänä päivänä hoitojonot ovat Suomessa julkisella sektorilla paikoitellen hyvin pitkiä ja asiakkaiden oikea-aikainen hoito ei aina toteudu. Ulkomaille hoitoon hakeutuminen voi jatkossa mahdollistaa nopeamman hoidon asiakkaille. Toisaalta uudistuksen jälkeenkin asiakas joutuu ensin itse maksamaan ulkomaille annetun hoidon kustannukset ja vasta jälkikäteen asiakkaalla on mahdollisuus saada näistä kuluista korvausta Kelasta. Tämän voidaan nähdä heikentävän ihmisten tosiasiallisia mahdollisuuksia hakeutua hoitoon ulkomaille, sillä etukäteiskustannusten määrä voi nousta monelle ihmiselle liian suureksi.

Kuluttajaliitto katsoo, että hallituksen esitykseen tulisi täsmentää tosiasiallisia edellytyksiä sille, että ihminen voi hakeutua ulkomaille hoitoon ja erityisesti huomiota tulisi keskittää viestintään. Ulkomaille hoitoon hakeutuva henkilö olisi velvollinen maksamaan hoidosta aiheutuneista kustannuksista Suomen kustannustason ylimenevän osuuden, eli hänen maksettava osuus voi olla asiakasmaksua suurempi. Asiakkaille tulisikin tarjota selkeää tietoa Suomen kustannustasosta, jotta ihminen voi harkita ulkomaille hoitoon hakeutumisen mahdollisuutta sekä pystyä vertailemaan kustannustasoja. Tulisi myös olla määritelty selkeästi, kenen toimijan tehtävänä on tiedottaa asiakkaita hoidon kustannustasoista. Jos asiakkaalla ei ole selkeää tietoa hänen oman hyvinvointialueensa kustannustasosta jo silloin kun hän pohtii ulkomaille hoitoon hakeutumisen mahdollisuutta, rajautuu monissa tilanteissa henkilön mahdollisuus hakeutua hoitoon ulkomaille, sillä ihminen ei tällöin pysty arvioimaan paljonko kustannuksia hänellä on jälkikäteen mahdollista saada hyvitettyä hoidostaan ja mikä jää hänen itse maksettavaksi osuudeksi. Tällä hetkellä hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s.24) puhutaan siitä, että tavoitteena on, että kustannustietoja ylläpidetään sähköisesti. Tämä tulee hallituksen esityksessä muuttaa velvoittavampaan muotoon, sillä ei riitä, että asia on tavoitteena. Huomioitavaa on myös, että asiakkaiden oikeussuoja eroaa sen perusteella, annetaanko hoitoa Suomessa vai ulkomaille ja esimerkiksi Suomessa asiakasta suojaava potilasvakuutusjärjestelmä ei suojaa asiakasta silloin, kun hän hakeutuu hoitoon ulkomaille. Ihmisille tulisikin tarjota tietoa tästä asiasta, jotta he voivat arvioida ulkomaille hoitoon hakeutumisen riskejä.

Lopuksi Kuluttajaliitto haluaa tuoda esiin, että vaikka hallituksen esitys on kannatettava ja on erinomaista, että ihmisten mahdollisuuksia hakeutua hoitoon ulkomaille parannetaan, tuo lakiuudistus eteen erikoisen tilanteen, jossa ihmisten mahdollisuuksia valita suomalainen terveydenhuollon toimija ei tueta yhteiskunnan toimesta yhtä paljon kuin silloin, kun ihminen hakeutuu ulkomaille toimivan yksityisen yrityksen hoitoon. Kela-korvauksia on karsittu viimeisten vuosien aikana ja näin heikennetty kaikkien ihmisten mahdollisuuksia hakeutua hoitoon yksityiselle sektorille. Nyt kuitenkin esityksellä lisätään ja vahvistetaan ihmisten hakeutumista hoitoon

yksityiselle sektorille ulkomaille. Ulkomaille hoitoon hakeutuminen edellyttää kuitenkin jatkossakin ihmiseltä monenlaisia voimavaroja eikä ole kaikille ihmisille mahdollista. Jokaisella ihmisellä tulee olla mahdollisuus oikea-aikaiseen ja laadukkaaseen terveydenhuoltoon.

Lumijärvi Julia
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry